

Тетяна Юношева – науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

Коло наукових інтересів: дидактика і методика початкової освіти; впровадження медіаграмотності в початковій школі; формування навичок медіаграмотності в учнів молодшої школи; дослідження розвитку творчого мислення учнів початкової школи.

✉ yunosheva.t@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0001-7742-8687>

УДК 37.01/09

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-232-239>

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Нинішні учасники освітнього процесу стають свідками й безпосередніми творцями глобальних змін чинної моделі навчання. Упровадження новацій потребує ера інформаційних технологій, яка актуалізує потребу в креативних, ерудованих і високоосвічених громадянах у всіх сферах життя.

У такій ситуації освітні завдання і цілі набувають інших сенсів, а репродуктивні методи навчання малоефективні у вирішенні сучасних питань. З'являються новітні технології, спрямовані на формування у здобувачів освіти низки актуальних для часу якостей, як-от: прогресивність, відкритість до нового та відповідальність у прийнятті рішень.

Створення відповідних сучасності технологій – це саме той шлях, успішність якого зможе змінити дидактичні й методичні підходи до змісту й організації навчання, сприятиме реалізації новочасних освітніх задач. Провідними функціями таких технологій є розвиток у здобувачів освіти творчого мислення. Навчання та активне практикування особливих технік нададуть можливості протидіяти стереотипам мислення, зумовлять вироблення в учасників освітнього процесу нових ідей та поглядів. Розвиток творчого мислення і здобуття відповідних знань допоможуть сформувати базові універсальні навички для досягнення високого рівня ефективності в різних напрямках людської діяльності.

Ключові слова: навчальні технології; медіаграмотність; креативність мислення; вміння імпровізувати; розвиток уяви.

Постановка проблеми. Однією з умов підвищення ефективності навчання в сучасному світі є побудова самого процесу навчання на технологічній основі, яка буде впевнено відповідати запиту сьогодення.

Ситуація, спричинена пандемією COVID-19, продемонструвала нагальну потребу конвертувати зусилля освітян на удосконалення вмінь і можливостей організації дистанційних видів роботи, розвиток різновекторності та універсальності. Вкрай актуальними стають ресурси

і можливості, пов'язані з варіативністю формування і здобуття знань, критичного осмислення та сприйняття інформації.

Практика організації загальної середньої освіти свідчить, що жодне додавання курсів, галузей або напрямів не зможуть змінити застарілої моделі навчання. У час інформаційних трансформацій неможливо прогнозувати, які навички або знання знадобляться через 9–12 років після завершення терміну навчання учнів. Тому саме навчальні технології, спрямовані на розвиток творчих здібностей, гнучкості та креативності мислення мають стати пріоритетними в реалізації освітніх завдань, особливо в галузі медіаосвіти, де існують уже готові пропозиції штучної реальності.

Наша наукова розвідка здійснюється у полі дослідження проблеми «Технології компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі» (номер державної реєстрації 0120U100393).

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Проблема пошуків новітніх та ефективних технологій у формуванні медіаграмотності молодших школярів останнім часом є предметом наукового інтересу дослідників різних країн, а саме: О. Волошнюк, О. Янкович, О. Савченко, М. Гутерсьєрз, Дж. Пандженте, Дж. Поттер та ін.

Важливим для нашого дослідження є визначення термінологічного поля медіаосвіти, яке охоплює такі поняття: медіаграмотність, вивчення медіа, медіаосвіта. Ці терміни нерідко вживаються як взаємозамінні, внаслідок чого можуть виникати смислові непорозуміння.

Дослідниця проблеми С. Кость у праці «Теоретичні поняття і терміни медіаосвіти» (Кость, 2017) пропонує такі визначення:

- *медіаосвіта* (media education) – процес навчання і розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь інтерпретації, аналізу та оцінки медіатексту, формування різних форм самовираження за допомогою медіатехніки.
- *медіаграмотність* (media literacy) – вміння аналізувати і синтезувати просторово-часову реальність, вміння читати медіатекст.

Дослідник і автор чисельних праць з медіаосвіти, викладач Університету Valladolid (Іспанія) М. Гутьєрєз (Martin Gutierrez) дає характеристику *вивчення медіа* як отримання знань про медіа (Приходькіна, 2020).

На основі аналізу визначення цих термінів, вважаємо слушним сприймати *медіаосвіту* як процес вивчення електронних і цифрових медіа, або як шлях досягнення медіаграмотності; *медіаграмотність* – як здатність або компетентність, що здобувається у результаті процесу медіаосвіти; *вивчення медіа* – як засвоєння знань про медіа, що суттєво відрізняється від отримання знань за допомогою медіа.

Формування мети і завдань статті. Метою і завданням нашої наукової розвідки є виявлення навчальних технологічних засобів формування практичних навичок медіаграмотності молодших школярів, сприятливих для розвитку їхніх творчих здібностей, зокрема таких, що сконцентровані на розвитку уяви дитини, здатності імпровізувати та креативно мислити.

Виклад основного матеріалу. Проявом людських свобод, талантів та неординарності є *творчість*. Такий феномен, як *творчі здібності* та їх розвиток в учнів молодшого шкільного віку впродовж десятиліть досліджували, і доволі успішно, учені та педагоги сучасності, зокрема Л. Виготський, Н. Ветлугіна, О. Савченко, О. Кульчицька, В. Давидов та інші.

Кожна людина від народження вже наділена творчим потенціалом, який має прояв у схильності до певного виду діяльності. Дитині обов'язково буде щось вдаватись легше, приносити більше задоволення, давати кращі результати. У педагогіці такий прояв розкриває поняття *здібності*. Важливо зазначити, що здібності – це не здобуті знання, навички або вміння. Це саме можливість легко сприймати та швидко засвоювати будь-який матеріал. А *творчий* підхід буде завжди забезпечувати знаходження нестандартного і незалежного шляху у вирішенні будь-якої проблеми.

В усі часи прогресивний рух вимагав вивчення нових, важливих для певного періоду явищ і процесів. Наше сьогодення теж диктує свої потреби. Насущним запитом сучасності є формування у здобувачів освіти навичок медіаграмотності, які дозволять їм успішно взаємодіяти в сучасному медіапросторі. У напрямі реалізації цієї освітньої задачі в Україні була створена «Концепція впровадження медіаосвіти» (Концепція, 2010).

Головною метою Концепції, ухваленої у 2010 році й оновленої Національною академією педагогічних наук України у 2016 році, є розбудова системи медіаосвіти з метою забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпетентності відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей (Концепція, 2010).

У Концепції окреслені етапи її реалізації, зокрема такі:

1. Експериментальний етап (2010–2016 р.).
2. Етап поступового укорінення медіаосвіти та стандартизації її змісту (2017–2020 р.).
3. Етап дальшого розвитку медіаосвіти та забезпечення її масового впровадження (2021–2025 р.).

На завершальному етапі впровадження Концепції, який відбувається нині, засоби освіти спрямовуються на розширення та поглиблення процесу формування в учнів медіаграмотності. Водночас, розгортається освітня діяльність, зосереджена на виробленні в учнів наскрізних умінь, сприятливих для розвитку уявлення про медіаінформацію, про її механізми і наслідки впливу на особистість – глядача, слухача, читача.

У зв'язку із зазначеним, одним із пріоритетних та найважливіших завдань сучасної школи постає сприйняття медіатехнологій як потужного засобу розвитку критичного мислення, отримання інформації та необхідних знань, накопичення цінностей, формування життєвонеобхідних компетентностей. Відтак зважаючи на стрімкий розвиток усього, що стосується інформаційного простору в сучасному світі, культура професійної діяльності збагачена новітньою функцією, а саме: спроможністю особи прогнозувати запит на необхідні навички, уміння та якості здобувачів освіти на кілька кроків уперед. Отже, у поле педагогічних пошуків потрапляє завдання виявлення нових навчальних технологій, які дозволять створювати потенціал універсальності, що допомагатиме учням діяти у змінюваних умовах.

У науковому дослідженні Н. Приходькіної «Медіаосвіта учнів у шкільництві англomовних країн» медіаграмотність визначена як «здатність отримувати, аналізувати, оцінювати, створювати та діяти використовуючи, всі форми спілкування» (Приходькіна, 2020, с. 366). Таке визначення дозволяє схарактеризувати цю якість як рівень сформованості знань, умінь та навичок, що забезпечує спроможність здобувача освіти взаємодіяти з різними потоками інформації.

Комплексний характер процесу формування медіаграмотності уможливило виокремлення таких суттєвих для початкової освіти складників: медіаобізнаність, медіакультура та медіабезпека. Удосконалення освітнього процесу, прагнення освітян підвищувати результативність навчання, що виявляється, передусім, у якісно вищому рівні оволодіння знаннями, забезпечить поєднання в стратегії розроблення нового змісту освіти створення новітніх методів навчання з розвитком та реалізацією творчого потенціалу дитини.

Здобутки людства у сфері медіаосвіти дозволяють отримати базовий інструментарій для розуміння значення медійного світу й умінь використовувати свій навчальний досвід. Формування медіакультури як системи прийнятних правил взаємодії суб'єктів у медіапросторі забезпечить розвиток аудіативних, візуальних та писемних умінь та навичок школярів. Опанування базовими знаннями, вміннями та навичками з медіабезпеки сформує усі підстави для вироблення усвідомленого розуміння та навичок практичного застосування протидії негативному інформаційному впливу.

Психолог Л. Кондратенко в науковій праці «Шкільні проблеми дітей інформаційної ери» зауважила, що учні молодшого шкільного віку, відповідно до своїх вікових особливостей розвитку, ще не можуть самостійно моделювати власну поведінку і планувати свої вчинки (Кондратенко, 2017). Їхні поведінкові реакції здебільшого відображають копіювання або наслідування того, що вони бачать і чують. Отже надзвичайно актуальним постає питання виявлення джерел отриман-

ня таких моделей діяння. Л. Кондратенко зазначила, що «діти ХХІ сторіччя зростають в унікальній ситуації: вони водночас взаємодіють з двома світами – реальним і віртуальним. Звичайно, можна сказати, що елементи віртуального світу існували і раніше – діти дивились вуличні вистави, ходили до театру та кінотеатру, та врешті-решт читали книжки – і, взаємодіючи з цим вигаданим світом, відтворювали його у своїй фантазії, творили свої сюжети і діяли в цьому, створеному уже ними самими світі. Та попри певну схожість ці явища кардинально різняться – світ фантазії існує виключно в уяві дитини, в той час як віртуальний світ це певний простір буття, квазіфізичні параметри якого незалежні від дитини, як незалежні фізичні параметри реального світу» (Кондратенко, 2017, с. 89). Зважаючи на те, що сучасні діти вже від народження знаходяться під впливом двох просторів – реального і віртуального (медіа), дорослі повинні знаходити можливості контролювати і маневрувати інформацією, яка надходить з різних джерел. Важливим для вирішення заявленої проблеми вважаємо такий висновок психолога: дитина не витворює віртуальні світи, вона в них існує і підкоряється їхнім законам (Кондратенко, 2017).

Автор американських підручників з медіаграмотності Джеймс Поттер (James Potter) зазначає так: «Підвищуючи власну медіаграмотність, людина отримує чіткіше уявлення про межу між реальним світом і світом, що створили для нас медіа» (Іванов, 2012, с. 12).

Розуміючи складність порушеної проблеми, у ході пошуку ефективних шляхів формування у молодших школярів медіаграмотності виявлено евристичний потенціал підходів у вирішенні цього питання. У побудові процесу навчання стержневими орієнтирами постануть такі аспекти: сконцентрованість на уяві дитини, створення сприятливої атмосфери для імпровізації та умов для розвитку креативних здібностей школярів.

Впливовим психологічним чинником у розвитку молодшого школяра вважається його уява. За визначенням науковців Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України (Максименко, 2021), «уява – це універсальна людська здатність будувати нові цілісні образи шляхом практичного, чуттєвого, розумового та емоційно-смыслового перетворення минулого досвіду. Це істотна ознака креативності як здатності до творчості, сприйнятливості до нових ідей, оригінальності в розв'язанні проблемних завдань. Розвитку пізнавальної активності та продуктивної уяви заважають комфортність, невпевненість у собі, уникнення ризику, а головне – осудне ставлення дорослих чи їх байдужість до дитячої уяви або допитливості» (Максименко, 2021, с. 72). У дитячій уяві вже закладено, хоча і в початковій формі, все необхідне для творчого мислення дорослої людини. Ключовим у пошуку технології розвитку цієї здатності постає саме спрямування дитячої фантазії в русло творчих рішень. Створення можливостей втілити образи уяви дитини в певний продукт (малюнок, поробку, танець, вірш, музичний твір тощо) забезпечує міцний фундамент реалістичного сприйняття власної неординарності, індивідуальності і оригінальності (Максименко, 2021).

Імпровізуючи, дитина може продемонструвати такі цінні особистісні прояви, як: невимушеність, внутрішня свобода, несподіваність, грайливість. Це все те, що притаманне дитячому віку (вигадкування і мрійливе програвання власних сюжетів, дитяча безпосередність, яка дає поштовх на демонстрацію самих сміливих власних поглядів тощо.), з іншого – це те, що є рідкісним для дорослої людини. Хоча саме в імпровізації народжується сміливість думки, нестандартне вирішення проблеми і нерідко несподіване відкриття власних талантів.

Креативність є безперечною умовою формування критичного мислення. Тому важко переоцінити вагомість сформованості цієї навички у сучасної людини.

Розвиваючи уяву дитини, вміння імпровізувати та креативно мислити, ми нівелюємо вплив сторонніх життєвих парадигм на сприйняття світу і себе в ньому; відкриваємо необмежені можливості і дозволяємо повірити в себе та надати всьому, що відбувається в житті і оточує нас, позитивного імпульсу.

Дослідження ефективних і раціональних засобів навчання перебувають у полі використання поняття *педагогічна технологія*. У педагогіці розрізняють поняття *освітня технологія* і *педагогічна технологія*. Термін «освітня технологія» визначається науковцями О. Янковичем, Ю. Беднарком, А. Анджеевською (Янкович, 2015) як «спосіб спільної діяльності вчителя та учнів, для якого

притаманні передусім послідовність у реалізації дій (алгоритмічність), постійне і систематичне вимірювання рівня навчальних досягнень і сформованості виховних якостей (діагностичність), взаємозв'язок основних елементів технології, якими є мета, зміст, форми, методи, засоби взаємодії учасників педагогічного процесу, результат (системність). Освітня технологія є відкритою педагогічною системою, котра складається з концептуально-цільових (мета, що відповідає освітнім концепціям), змістових (зміст технології), процесуальних (технологічний процес: форми, методи, засоби взаємодії суб'єктів та об'єктів технології), результативно-аналітичних (результат та його аналіз) компонентів» (Янкович, 2015, с. 7). Ці ж учені зазначають, що *освітні технології* висвітлюють загальну стратегію розвитку освіти, а *педагогічні технології* втілюють тактику її реалізації у навчально-виховному процесі шляхом запровадження моделей цього процесу (Янкович, 2015).

За класифікацією Г. Селевка (Селевка, 1998), поняття *педагогічна технологія* має певні структурні компоненти, а саме:

- 1) концептуальна основа;
  - 2) змістова частина (мета і зміст навчання);
  - 3) процесуальна частина (технологічний процес), тобто засоби і методи для досягнення мети.
- Вчений визначає рівні використання цього поняття:
- загальнодидактичний (аналог педагогічної системи);
  - частково-предметний (окрема методика навчання предмета);
  - локальний (технологічний ланцюжок окремого виду діяльності).

Як приклад *концептуальної основи*, що є структурним компонентом у створенні навчальної технології, пропонуємо розглянути схему (рис. 1). Оскільки в полі нашого дослідження перебуває поняття навчальної технології, то ми зосереджуємось на локальному рівні, що передбачає визначення технологічного ланцюжка певного виду діяльності і виявлення засобів її реалізації. Ця схема є віддзеркаленням пріоритетних напрямів навчального процесу з акцентуванням уваги на гармонійному поєднанні сучасних освітніх орієнтирів.

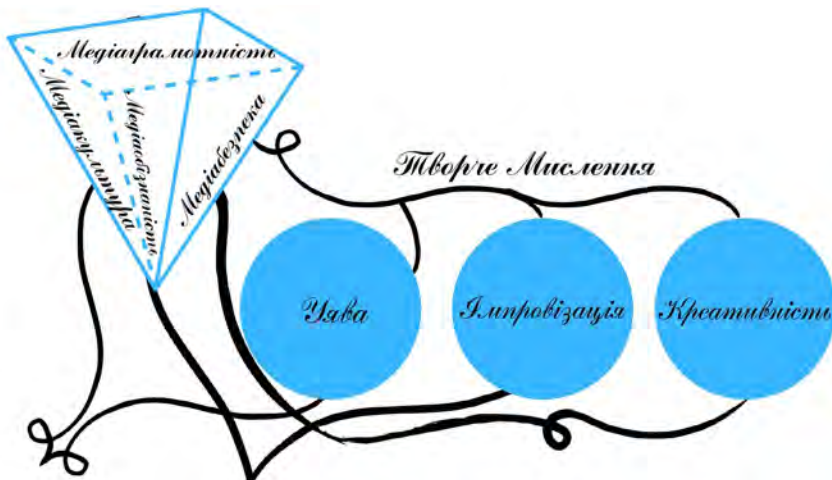

Рис. 1 Схема концептуальної основи навчальної технології

Як практичний приклад застосування такої концептуальної основи, що виступає фундаментом для побудови майбутньої навчальної технології, пропонуємо розглянути етап роботи над макроектом у другому класі. Ідея проекту полягала в дослідженні правил шкільної поведінки, що існували в минулі часи; за задумом діти повинні були знайти відмінності у сучасній школі й за бажанням створити власний медіапродукт – відеоінтерв'ю з представником старшого покоління, який би допоміг створити уявлення про ці особливості.

За результатами своїх досліджень, перегляду та аналізу всіх інтерв'ю, зроблених висновків, учні створювали свої «Правила сучасної школи». Помічено, що дотримання цих правил у наступні роки навчання було набагато результативнішим, аніж ті правила, що прописані в шкільному статуті. Кожен етап створення медіапродукту мав свої навчальні цілі, розроблені відповідно до концептуального бачення майбутньої педагогічної технології і обов'язково передбачав підготовчу роботу.

Предметом дослідження постала запропонована концептуальна основа, яка забезпечувала відповідний комплексний підхід на всіх етапах роботи стосовно формування в учнів навичок медіаграмотності.

Здобуття досвіду з питань медіаобізнаності, передбачених етапом створення відеоінтерв'ю, відбувалось в умовах вивчення учнями технічних можливостей самого процесу. На підготовчому етапі були розглянуті різні нюанси ефективного використання звуку, додаткового освітлення, можливих спеціальних ефектів. Особливу увагу приділили можливим засобам запису інтерв'ю. Розглянули найпростіші способи монтажу.

У роботі над формуванням медіакультурних навичок учням були запропоновані завдання до перегляду дібраних вчителем інтерв'ю відомих людей, зокрема такі: дослідити особливості поведінки, підборі та послідовності запитань, використанні відповідної лексики, володіння мовою жестів тощо.

У плані медіабезпеки робота була націлена на розтлумачення терміна «інтерв'ю», а також на правовій охороні, яка йому забезпечена. З'ясували, що інтерв'ю визнають твором, створеним у співавторстві особи, яка дає інтерв'ю (респондента), й інтерв'юера – особи, яка бере інтерв'ю. Обидві сторони мають свої права та обов'язки щодо цього медіапродукту, захищені законами України.

Синхронною ланкою в комплексному погляді на цю роботу були цілі, спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів. Досягнення таких цілей реалізується через низку завдань та практик, які будуть сприяти розвитку унікальних творчих здібностей людини, таких як: уява, імпровізація та креативність мислення.

Для прикладу пропонуємо розглянути виконання авторської вправи на розширення внутрішнього простору, в якій, через певний час практикування, входять власні «кадри-уяви». Завбачаємо, що саме такі навички будуть перешкоджати породженню споживацьких функцій і навпаки плекатимуть можливість творців.

Обладнанням стали звичайні побутові речі: коробка з-під взуття, паперові стаканчики, старі невдалі фото або журнальні вирізки, інструменти для аплікацій і майстрування. Дітям пропонувалося зробити уявну студію з героями інтерв'ю.

Конкретизуємо застосовану практику «кадри-уяви». Її метою стало тренування уяви дитини, ствердження в розумінні, що фантазія нічим не обмежується; формування вміння незалежно та свідомо робити вибір. Завдання практики полягає в тому, щоб нафантазувати якомога більше варіантів («кадрів») різних об'єктів, створити ці образи в своїй уяві (віталося виконання малюнків); наступним кроком став вибір кадра, який найкраще пасуватиме до конкретного випадку. Передбачено, що формування таких навичок дозволить переконати дітей, що у світі є не тільки те, що тобі пропонують і власний вибір завжди набагато ширший, якщо зуміти побачити ці пропозиції.

На етапі втілення задуму проекту коробка була оформлена у вигляді кімнати-студії, із паперових стаканчиків створені герої інтерв'ю. За допомогою фото та вирізок із журналів діти змоделювати образи респондента та інтерв'юера, декорувати уявний простір. Далі – вигадувались імена, тема інтерв'ю, розігрувався сам процес із питаннями і відповідями.

Помічено, що виконання цього завдання принесло неймовірне задоволення учням і слугувало вихідною позицією для запису справжнього інтерв'ю. У роботі над ним діти вже сміливо імпровізувати, намагалися створити відповідну ситуації атмосферу, демонстрували вдалі реакції і робили спроби добору незапланованих, а саме влучних запитань.

Зазначимо, що будь-який творчий процес передбачає з одного боку – цікаве проведення часу, гру з ідеями, фантазування, емоційні реакції, тому упереджено вважається, що під час

такої роботи діти будуть неконтрольовано себе поводити, бешкетувати замість серйозної роботи. Але ж важливо наголосити, що робота над творчими ідеями – це також серйозна зосереджена праця, яка вимагає навичок, знань і контролю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, концептуальна основа, яку ми розглядаємо як структурний компонент майбутньої навчальної технології, передбачає комплексний підхід до формування навичок медіаграмотності молодших школярів. Реалізація такого підходу уможливує розвиток універсальних здібностей школярів, які забезпечать базовий потенціал досягнень у медіаосвіті. Прогнозованими вбачаються такі результати: управління та орієнтація в інформаційному полі; інтерпретація та навички аналізу даних, здатність критично осмислювати інформацію; оволодіння навичками культури в медіасфері; вміння захищати себе від негативного інформаційного впливу.

Мислимо доцільною інтеграцію медіаосвітніх напрямів (медіаобізнаність, медіакультура, медіабезпека) з процесом розвитку творчих здібностей молодших школярів, що дозволить збалансувати медіаосвітній процес та розширити потенціал можливостей дитини. Позитивні результати пілотної апробації описаної концептуальної основи дає підстави для визначення перспектив створення навчальної технології, яка стане освітнім інструментом формування у молодших школярів навичок медіаграмотності, сприятливих для розвитку творчих здібностей.

Використані джерела

- [1] Кость, С. П. (2017). Теоретичні поняття і терміни медіаосвіти. Львів.
- [2] Приходькіна, Н. О. (2020). Медіаосвіта учнів у шкільництві англomовних країн. Київ.
- [3] Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. (2010). Постанова Президії Національної Академії педагогічних наук України від 20.05.2010 р. Протокол № 1–776150.
- [4] Кондратенко, Л. (2017). Шкільні проблеми дітей інформаційної ери. Київ.
- [5] Іванов, В. Ф., Волошнюк, О. В., Дзюба, Д. Ю., та інші. (2012). Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ.
- [6] Максименко, С.Д., Піроженко, Т.О., Пророк, Н.В., Папуча М.В. (2021). Психологічний портрет дитини: вікові періоди. Аналітичні матеріали підготовлено науковими співробітниками Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ.

- [7] Янкович, О., Беднарк Ю., Анджеевська, А. (2015). Освітні технології сучасних навчальних закладів. Тернопіль.
- [8] Селевко, Г. К. (1998). Современные образовательные технологии. Москва.

References

- [1] Kost`, S. P. (2017). Teorety`chni ponyattya i terminy` mediaosvity`. L`viv. (in Ukrainian).
- [2] Pry`xod`kina, N. O. (2020). Mediaosvita uchniv u shkil`ny`cztyvi anglomovny`x krajyn. Ky`yiv. (in Ukrainian).
- [3] Konceptsiya vprovadzhennya mediaosvity` v Ukraini. (2010). Postanova Prezy`diy Nacional`noyi Akademiyi pedagogichny`x nauk Ukrainy` vid 20.05.2010 r. Protokol # 1–776150. (in Ukrainian).
- [4] Kondratenko, L. (2017). Shkil`ni problemy` ditej informacijnoyi ery`. Ky`yiv. (in Ukrainian).
- [5] Ivanov, V. F., Voloshnyuk, O. V., Dzyuba, D. Yu., ta inshi. (2012). Mediaosvita ta mediagramotnist`. Ky`yiv. (in Ukrainian).
- [6] Maksy`menko. S.D., Pirozhenko, T.O., Prorok, N.V., Papucha M. V. (2021). Psy`xologichny`j portret dy`ty`ny` : vikovi periody`. Analit`chni materialy` pidgotovleno naukovy`my` spivrobitny`kamy` Insty`tutu psy`xologiyi imeni G. S. Kostyuka NAPN Ukrainy`. Ky`yiv. (in Ukrainian).
- [7] Yankovy`ch, O., Bednarek Yu., Andzheyevs`ka, A. (2015). Osvitni texnologiyi suchasny`x navchal`ny`x zakladiv. Ternopil`. (in Ukrainian).
- [8] Selevko, G. K. (1998). Sovremennye obrazovatel`nye texnologiy`. Moskva. (in Russian).

Tetiana Yunosheva, research officer, Department of Primary Education of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF SCHOOLCHILDREN IN THE PROCESS OF MEDIA LITERACY FORMATION

Present-day participants of learning process become witnesses and direct creators of global changes in learning models. This paper presents the rationalization of innovations. The innovations demanded by the era of information technology and any life sphere require creative, intelligent and highly-educated citizens.

In such cases, educational goals and objectives acquire different meanings, while reproductive teaching approaches remain not very effective in modern problems solving. New technologies appear, aimed at the formation of a number of relevant to modernity qualities among learners, such as progressiveness, openness to new things and responsibility in decision-making.

The creation of relevant to nowadays technologies is the successful way which can modify didactic and methodical approaches to the content and organization of learning, while also promote the implementation of modern educational goals.

It is considered efficient to focus efforts on the development of multi-vector and versatility of students' skills, in terms of the development of online learning opportunities, the implementation of remote types of work. The practice of realization of general secondary education shows that no additional courses, areas and directions aren't able to change outdated learning model. In the age of informational transformations, it's impossible to predict which knowledge and skills will be needed in 9–12 years after learners' graduations. Consequently, technologies aimed at developing brainwork's flexibility and creativity, pliability and originality of skills especially in the sphere of media education, in which there are ready-made solutions of virtual reality, should become the main direction in the implementation of educational goals.

The most important function of such technologies is the development of learners' creative brainwork, both general and individual approach. Education and active practice of individual techniques will provide an opportunity to counteract the established thinking habits, to determine the process of new ideas and points of view making.

It is assumed that the development of creative thinking and the acquisition of relevant knowledge will help to form basic skills to achieve a high level of efficiency in various areas of human activities.

Keywords: education technologies; media literacy; creative thinking; ability to improvise; imagination development.